

TÜZKŐ PÉTER IGAZSÁGÜGYI SZAKÉRTŐ

Megbízó: MNB-Ingatlan Korlátolt Felelősségű Társaság
Székhely: 1054 Budapest, Szabadság tér 9.
Adószám: 25569751-2-41

Szakértői ügyszám:
TP-K-0277/2022.

IGAZSÁGÜGYI SZAKÉRTŐI VÉLEMÉNY

A szakvélemény 8 számozott oldalból áll.

Készült: 3 példányban

Kapják: 2 példány a megbízó részére
1 példány a szakértői irattár részére

Készítette:

TÜZKŐ PÉTER
igazságügyi szakértő
kulturális javak piaci ár- és értékbecslése
/010606/

I. MEGBÍZÓ

Megbízó: MNB-Ingtalan Korlátolt Felelősségű Társaság
Székhely: 1054 Budapest, Szabadság tér 9.
Adószám: 25569751-2-41

II. FELADAT

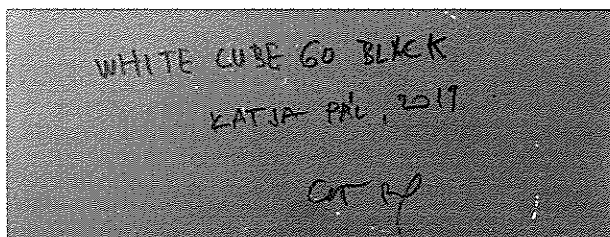
A szakértő feladatai az alábbiak:

A szakértő az előzetes ismeretanyag – elektronikus formában részére megküldött fényképek és műtárgylista, – valamint a helyszíni szemle alapján nyilatkozzon arra vonatkozóan, hogy a szakvélemény készítésének időpontjában a három – a szemle időpontjában kettő – különböző darab Pál Katja (1979) festőművész által készített, a kulturális javak körébe sorolható egyedi képzőművészeti alkotások (festmények) becsült forgalmi értéke mekkora.

III. A SZAKÉRTŐI VIZSGÁLAT MÓDSZEREI, ÁLTALÁNOS MEGÁLLAPÍTÁSOK

A szakértésben szereplő műveket Pál Katja eredeti, a művész által készített hiteles művekként értékelem. A Viltin Galéria – az alkotásokat itthon forgalmazó galéria – a művekhez eredetiségigazoló dokumentumot ad – igény esetén – Megbízó részére.

Az alkotások mindegyike jelzett. A művek jelzetét a helyszíni szemlén vizsgáltam. A három tételből álló Pál Katja alkotások egyenkénti műelemzését, művészettörténeti feldolgozását a Megbízó feladatban nem határozta meg, így ez a szakvéleményben nem valósul meg. Az alkotások tételes bemutatását, a művekhez tartozó releváns adatokat egyenként a tárgyleírásban közlöm.

KATJA PÁL
KLUMZ-556, 2020
acrylic, canvas on wood
59 x 59 x 2 cm

A szakvéleményben szereplő becsértéket a nemzetközi és hazai szakértői gyakorlatnak megfelelő alsó és felső becsérték meghatározásával adom meg. A becsérték nem azonos a művek eladási vagy vételárával. A szakvéleményt és a művekhez rendelt becsült forgalmi értékeket elsősorban személyes műkereskedelmi szakértői tapasztalatom, a rendelkezésemre bocsájtott dokumentumok, az alkotóra és a konkrét művekre vonatkozó tanulmányok és szakirodalom felhasználásával, az aktuális honi és nemzetközi műtárgypiaci trendekre a művészre műveire vonatkozó értékesítési adatokra és a fent leírt vizsgálati szempontok alapján alakítottam ki.

A szakértői véleményem kialakításakor a műtárgyak hazai és nemzetközi szakértői gyakorlatban elfogadott legfontosabb értékmeghatározási szempontokat/módszereket használtam:

- *a műalkotások objektív és szubjektív szakértői vizsgálata a szemle során*
- *a műalkotások leírása, állapotának rövid ismertetése (az azonosításra alkalmas tárgylista leírása tartalmazza a művek állapotát. Abban az esetben, ha azok restaurálásra szorulnak, vagy bármilyen értékcsökkentő sérülés látható rajtuk, külön rögzíti a tárgyleírás)*
- *az alkotó ismertsége, elismertsége, művészettörténeti besorolása: Pál Katja festőművész életrajzában rövid ismertetésében*
- *a műalkotások provenienciája – a művek a művésztől kerültek a Viltin Galéria gyűjteményébe*
- *Pál Katja alkotásainak értékvizsgálata a hazai és a nemzetközi műtárgypiaci trendek tükrében*
- *egyéb szakértői szempontok, megjegyzések (az alkotások gyűjteményi értékelése és az ebből fakadó értéknövelő tényezők)*
- *a műtárgyak védettségi státuszának vizsgálata.*

IV. ELŐZMÉNY, DOKUMENTUMOK

Megbízó részemre elektronikus formában megküldte a művek fotóját és nyilvántartásában szereplő tárgyleírásokat. Szakvéleményem tárgyleírásában ezeket a dokumentumokat felhasználtam. Megbízó kérésének megfelelően a Pál Katja alkotásainak értékesítésével foglalkozó budapesti Viltin Galériában az alkotásokat egyenként áttekintettem. A szemle során a festmények állapotát, jelzését, kvalitását vizsgáltam.

AZ ALKOTÓ ELISMERTSÉGE, MŰVÉSZETTÖRTÉNETI BESOROLÁSA: PÁL KATJA (1979) FESTŐMŰVÉSZ ÉLETRAJZÁNAK RÖVID ISMERTETÉSÉBEN

PÁL Katja (1979, Muraszombat, Szlovénia; Lendván és Zalaegerszegen él és alkot) a ljubljana-i Képzőművészeti és Dizájn Akadémia festő szakán 2005-ben BA, majd 2010-ben mesterdiplomát szerzett. 2007 óta folyamatosan részt vesz szlovén és külföldi művészeti rezidenciákon, továbbá emellett maga is a D'Clinic Nemzetközi Rezidenciaprogram alapítója és szervezője. Európa-szerte számos csoportos kiállításon vett részt, egyéni kiállítása Magyarország és Szlovénia mellett Ausztriában, Nagy-Britanniában, Írországból és Olaszországból is megvalósult.

Alkotói tevékenységére Jasper Johns művészete nagy hatással volt. Alkotásainak narratívája nem egy konkrét téma bemutatása, hanem a festmény, mint tárgy kérdésköre és a kép határainak újragondolása foglalkoztatja. A kép és a befogadó közötti kapcsolat erejét és vitalitását kutatja. A hagyományos táblakép négyzet-formát hátrahagyva Pál festményeinek alapját sokszög-fatáblák adják. A monokróm síkelemekből álló felületek folyamatosan változó kapcsolatban vannak egymással.

A műtárgy körbejárása során ezek az aktív geometriai vetületek több nézőpontból válnak értelmezhetővé, hiszen a kompozíció tovább fut a képek szélein, így mosva el annak határait. Ennek a perspektíva-manipulációnak köszönhetően a mélység és a térbeliség megjelenése felfedi előttünk a kép motívumainak sokrétű fázisait. Kimozdítva a nézőt a passzivitás szerepéből, egy játékos dialógust hoz létre az alkotó és a befogadó között, ahol a néző elsődleges résztvevőjévé és értelmezőjévé válik a festménynek.

Színválasztása intuitív, de visszatérő elemként jelennek meg a változatos vastagságú fehér körvonalak, amik szilárd kontúrral határolják a színmezőket, így alkotva kontrasztos találkozási pontokat a képrészek között. A színek képalkotó funkciója néhol visszaköszön a címadásban is. Pál táblakép tanulmányait számítógépes tervezéssel hozza létre. Ezáltal a geometriában rejtőző sokszínűség lehetőséget biztosít a már tradicionális festői lekepezések felülírására. Festményei egyszerre utalnak vissza a műszaki rajz világából ismert axonometrikus ábrázolás gyakorlataira, és a szabadkézi rajzban rejlő manuális gondosságra.

„A gyakorlatom meglehetősen introvertált, a használt médium, azaz a festészet konkrét, fizikai valóságára koncentrálok. Bár az alkotás és a játékoság elengedhetetlen alkotóeleme az alkotómunkámnak, a legutóbbi munkáim témája leginkább a „mi történik, ha egy festményt nézünk?” kérdéskörön belül érthető meg leginkább, és ezáltal feltárja a festmény és nézője közötti kapcsolat vitalitását, ahol a manipuláció lehetőségei nagy jelentőséggel bírnak.

A festményt a legalapvetőbb vizuális elemekből építem fel: (sima) felület/forma, szín, vonal. Ezeket igyekszem úgy összerakni, hogy az alkotások a perspektíva fogalmának és a megformált vászon lehetőségeinek keresztkérdése révén a mélység illúziójával játszanak, abban a reményben, hogy „megzavarják a nézőt”.

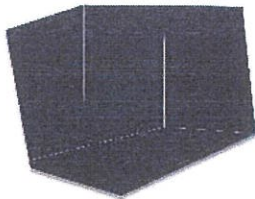
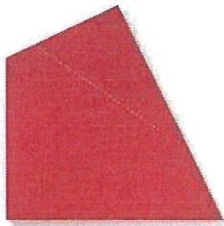
Mindezt az egyedi festmény objektivitásának megőrzése vagy akár hangsúlyozása mellett. A kép nem pusztán keretén belül létezik, hanem része a fizikai térnek, amelynek lényeges eleme a néző is. Vagyis arra törekszem, hogy az önmagát a szemlélődésen túl észlelő néző „bensőséges” kapcsolatot létesítsen a megfigyelt tárggyal. A vonalas rajz gyakran a vászon oldalain folytatódik, további indítékként szólítja fel a nézőt, hogy legyen aktív a „jelenet” megfigyelése közben; ahogy a kép a fókuszunkkal és/vagy álláspontunkkal változik.

A konstruálás kifejezés és a vele járó barkácsolási gondolkodásmód része a mindennapjaimnak, amióta az eszemet tudom. Ez aligha meglepő, tekintve, hogy valójában egy asztalosműhelyben nőttem fel. Édesapám felügyelete alatt fahulladékot gyűjtöttem, hogy polírozhassem és egyedi játékokká komponáljam.”¹

¹ <http://katjapal.com/>

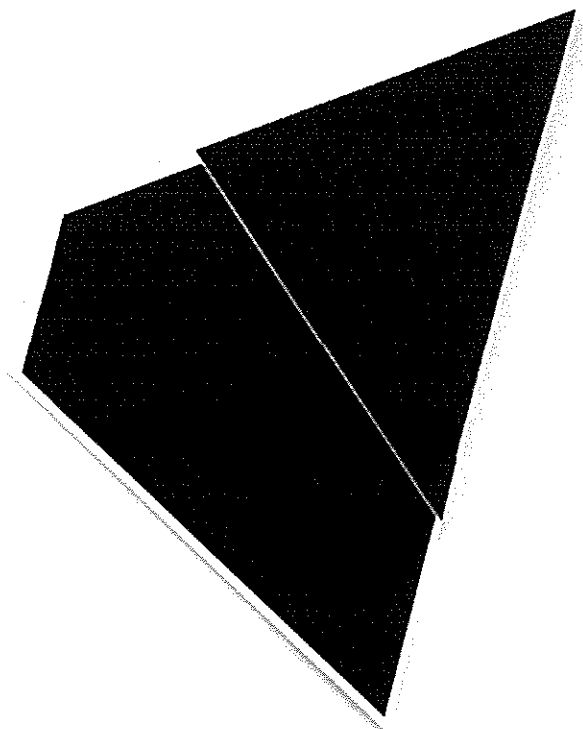
V. MŰTÁRGYLISTA

A műtárgylista a Megbízó által átadott lista sorrendjében mutatja be a műveket. A helyszíni szemlén a műtárgyak állapotát ellenőriztem, azokat kitűnő állapotban találtam, utólagos restaurálás nem szükséges. A művek állapota mellett vizsgáltam a művek jelzetét, technikai paramétereiket. Az alkotások felületi kiképzése fémporral kevert és fűjt akril, amely rendkívül sérülékeny felület. A hordozó vászon, amelyet 2-4 cm vastag falpra feszített, kasírozott fel a művész. A művek mindegyikénél – az alkotások későbbi kiállításához, installálásához szükséges rögzítőpontok – a műtárgy nézőpontjának megfelelő pontokban, farkasfogas akasztási rendszerrel lettek kialakítva. A művek keretezetlenek.

	MŰALKOTÁS	CÍM	TECHNIKA, MÉRET	JELZET	ALSÓ BECSÉRTÉK	FELSŐ BECSÉRTÉK
1		White CUBE GO BLACK (FEHÉR KOCKÁBÓL FEKETE) - 2019	akril (fűjt fémpor), vászon, fatábla, 87 x 74 x 2 cm	Jelezve hátul autográf felirat: White Cube Go Black Katja Pál, 2019.	700 000 Ft	1 100 000 Ft
2		KULMZ-556 - 2020	akril (fűjt fémpor), vászon, fatábla, 58 x 59 x 2 cm	Jelezve hátul lagrapon és autográf felirattal: KLUMZ-5566 2020. Katja Pál	500 000 Ft	900 000 Ft
3		n7b2 - 2014	akril (fűjt fémpor), vászon, fatábla, 112 x 115,5 x 4 cm	Jelezve hátul autográf felirat: N7B2, Katja Pál, 2014. Acryl paint, canvas, mounted to wood, Katja Pál	900 000 Ft	1 300 000 Ft
Összesen:					2 100 000 Ft	3 300 000 Ft

PÁL KATJA ALKOTÁSAI A HAZAI ÉS NEMZETKÖZI MŰTÁRGYPIACON

Pál Katja alkotásai a hazai és nemzetközi árverési értékesítési adatbázisokban nem szerepelnek. A művész alkotásai kizárólag nemzetközi galériák és a hazai kortárs galériák kínálatában szerepeltek az elmúlt időszakban. Ezen kívül művei elérhetők a <https://www.artsy.net/artist/katja-pal/works-for-sale> oldalon, amely a fiatal festőgenerációhoz tartozó művészek bemutatkozó gyűjtőoldala. Az itt található alkotások értéke 500 000 Ft és 1 200 000 Ft közötti értéksávban vannak megjelölve.

Az árverési leütési árak sok esetben nehezen hasonlíthatók más értékesítési csatornán elérhető értékekkel, ez különösen igaz a kortárs műtárgypiacon. Az értékek összehasonlíthatatlanságának oka, hogy más értékesítési csatornán történő eladások, a galériás vagy művészeti vásáron elért árak és a magánszemélyek közötti tranzakciók sok esetben nem publikusak az ott kialakított értékek eltérhetnek az aktuális piaci trendektől és a másodlagos piaci ártól. Tapasztalatom alapján a művek akár az árverésen elért leütési árak többszörös értékén is gazdát cserélhetnek, ennek oka a lerövidülő értékesítési csatorna, a művészeti galériák sok éves szakmai programjának köszönhető – az adott művészre vonatkozó – legmagasabb értékek elérése. A becsült értéksáv kialakításánál elsősorban az aktuális piaci értékesítési lehetőségekre (kereslet), a nemzetközi műtárgypiacokon (vásárokon, privát értékesítésben elérhető értékekre) a magyar művészek nemzetközileg is keresett alkotásaiért kifizetett összegekre, és a művészt képviselő galéria szemlén közölt értékesítési adataira, valamint fent közölt portálon elérhető értékekre lehet támaszkodni. A szakértői anyagban ezeket az értékeket vizsgáltam,

majd alakítottam ki az alsó és felső becsült forgalmi értéksávot. A művek értékesítésének szempontjából vizsgálva az értéket azt tapasztaljuk, hogy az árverésen kívül értékesítésre kerülő, kortárs alkotások vonatkozásában – tapasztalatom alapján, – a tulajdonosok vagy művészek az értékesítés során saját szubjektív értékítéletük alapján is eredményesen tudnak értékesíteni. A galériás vagy elsődleges műtárgypiacon kialakult árak összegüknél fogva nehezen hasonlíthatók össze azonos művészek árverésen elkelt műveinek árával.

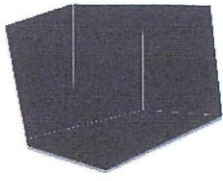
VI. ÖSSZEGZÉS, A SZAKÉRTŐ EGYÉB MEGÁLLAPÍTÁSAI

Ha a nemzetközi műtárgypiac aktuális trendjeit vizsgáljuk, akkor látható, hogy az 1950 utáni kortárs művészek legnagyobb sztárjainak képeiért (Jackson Pollock, Barnett Newman, Clifford Still, Mark Rothko, Willem de Kooning, Gerhard Richter, Lucien Freud, Francis Bacon) bátran fizetnek ki magánygyűjtők 50-100 millió dollár közötti összeget. A nemzetközi műtárgypiac legkeresettebb alkotóinak egyetlen műve tehát sok esetben elérheti a magyar műkereskedelmi iparág becsült éves forgalmát. A magyar műtárgypiaci trendek sok tekintetben követik a nemzetközi piaci trendeket bizonyos területeken. A honi műtárgypiacon is rendkívül dinamikusan emelkednek a klasszikus modern alkotások értékei az elmúlt években, és a háború előtt született festőgeneráció legkeresettebb alkotóinak művei ma több tízmilliós értéksávban cserélnek gazdát. Ez a dinamikus értéknövekedés jelentősen drágította a 70-es és 80-as években született fiatal festőgeneráció legtehetségesebb alkotóinak munkáit. A hazai és nemzetközi műtárgypiacon is sikeresen értékesíthető alkotók művei pedig elsősorban a nemzetközi műtárgypiaci értékesítési lehetőségekhez igazodnak.

Nemzetközi műtárgypiaci értékesítése során a hazai értékektől jelentősen eltérő, magasabb árakat is elérhet a művésszel foglalkozó honi galéria. Az érték-megállapításnál jelentős értéknövelő tényezőként kezeltem a hazai és a nemzetközi műtárgypiaci értékesítési lehetőségek közötti többszörös értékkülönbséget. Az érték-megállapításnál az alkotóval foglalkozó budapesti galéria értékesítési adataira a nemzetközi műtárgypiac adott művészre vonatkoztatható értékesítési lehetőségeit vizsgáltam, a meghatározott értéksáv kialakításnál ezt vettem alapul. A szakvéleményben közölt alsó és felső becserkék értéksávjában meghatározott becsült forgalmi érték a hazai gyűjtői és a nemzetközi műtárgypiac műtárgyérték arányrendszerének megfelelő. A most megvásárolni kívánt alkotások tekintetében az érték-megállapításnál jelentős értéknövelő tényezőként kezeltem a hazai és nemzetközi klasszikus kortárs műtárgypiacon az elmúlt években történt jelentős felértékelődést, és várható további felértékelődését. További jelentős értéknövekedésként kezeltem, hogy a nemzetközi vásárokon is értékesíthető fiatal festőgeneráció alkotásaival foglalkozó budapesti galériák euróban határozzák meg művészek alkotásainak árait. A szakvélemény írásának időpontjában jelentősen változó euró/forint árfolyamváltozásból következő jelentős értéknövekedést is figyelembe vettem.

Pál Katja (1979, Murszombat, Szlovénia; Lendván és Zalaegerszegen él és alkot) a ljubljanoi Képzőművészeti és Dizájn Akadémia festő szakán 2005-ben BA, majd 2010-ben mesterdiplomát szerzett. 2007 óta folyamatosan részt vesz szlovén és külföldi művészeti rezidenciákon, továbbá emellett maga is a D'Clinic Nemzetközi Rezidenciaprogram alapítója és szervezője. Európa-szerte számos csoportos kiállításon vett részt, egyéni kiállítása Magyarország és Szlovénia mellett Ausztriában, Nagy-Britanniában, Írországból és Olaszországban is megvalósult. Pál Katja most értékelt alkotásai jól reprezentálják a művész életművének centrális tematikájának tekinthető egyedi, formakategóriákban megfogalmazott festészeti programját.

A helyszíni szemlén a műtárgyak állapotát ellenőriztem, azokat kitűnő állapotban találtam, utólagos restaurálás nem szükséges. A művek állapota mellett vizsgáltam a művek jelzetét, technikai paramétereiket. Az alkotások felületi kiképzése fémporral kevert és fújt akril, amely rendkívül sérülékeny felület. A hordozó vászon, amelyet 2 - 4 cm vastag falpra feszített, kasírozott fel a művész. A művek mindegyikénél – az alkotások későbbi kiállításához, installálásához szükséges rögzítőpontok – a műtárgy nézőpontjának megfelelő pontokban, farkasfogas akasztási rendszerrel lettek kialakítva. A művek keretezetlenek.

	MŰALKOTÁS	CÍM	TECHNIKA, MÉRET	JELZET
1		White CUBE GO BLACK (FEHÉR KOCKÁBÓL FEKETE) - 2019	akril (fújt fémpor), vászon, fatábla, 87 x 74 x 2 cm	Jelezve hátul autográf felirat: White Cube Go Black Katja Pál, 2019.
2		KULMZ-556 - 2020	akril (fújt fémpor), vászon, fatábla, 58 x 59 x 2 cm	Jelezve hátul lagrapon és autográf felirattal: KLUMZ-5566 2020. Katja Pál
3		n7b2 - 2014	akril (fújt fémpor), vászon, fatábla, 112 x 115,5 x 4 cm	Jelezve hátul autográf felirat: N7B2, Katja Pál, 2014. Acryl paint, canvas, mounted to wood, Katja Pál